

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

De Orationibus lacvlatoriis Libri IV. Ascetici, Seu ad exercitationem spectantes

Balinghem, Antoine de

Antverpiae, 1618

Cap. IX. Epilogus ad laicos.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-51085](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-51085)

CAPVT IX.

Epilogus ad laicos.

TE primùm lubet compellate quisquis nullis adhuc initiatus sacris, mundique sequens castra, tamquam pullum onagri liberum natum putas, neque vlllo orationis egentem præsidio arbitraris. Et cum quæ hæcenus generatim de precatōnis necessario vsu dicta sunt, euincant nemini non capiendam eius tum exercitationem tum consuetudinem; tum eam tibi capiendam potissimū, idque ob innumeras status, instituti que tui difficultates & pericula, extremum hinc persuadere conabor. Et quando magna parte tecum hæcenus collocuti sunt Sancti Patres me ferè silente (id enim decorum erat, & ea præceptio est Salomonis: loquere maior natu, decet enim te) eosdem ipsos si per te quidem licet extremâ hac parte adhibebo.

Iob 11.
32.

Ecclef.
32.9.

Ac principio quidem illud omnino negari non potest, quin vitæ tuæ cursus eiusque dirigendæ ratio, innumeris pateat tentationibus, tum iis quæ ab humani generis hostibus immittuntur, tum quas mundus, resque humanae, atque sua cuique caro, cupidinaeque suppeditant. Neque verò illud obscurum est, multò eos ipsos hostes superiores esse vitæ

viribus tuis, atque de salute tua conclama-
tum, nisi in alienis armis spem ponas, nisi
tibi mittat Dēus suppetias, quibus te liberet
ab inimicis tuis iracundis, & ab insurgenti- Psal. 17.
bus in te potenter eruat. Verūm quæ tibi ra- 48.
tio, quis modus cælestem opem promeren-
di? Si nescis, eam tibi quidem ab oratione
petendam, doceat Augustinus. Nullum (in- De eccl.
quite) credimus ad salutem nisi Deo inuitan- dignita-
te venire: nullum inuitatum salutem suam tib. c. 56
nisi Deo auxiliante operari, nullum nisi o-
rantem auxilium promereri. Hæc Augusti-
nus. Quæ quidem maximè valent in eo au-
xilium, quod tentationibus propulsandis ne-
cessarium est, quibus vtrique cuiusque salu-
tem vehementiùs impediri planum est. Iam
verò esse orationem vnicum ad eas præsen-
tissimumque remedium, docent tum sacræ
literæ, tum sacri Patres, tum vsus ipse quo-
tidianus.

An non frequentiùs ingerit Christus orā-
dum, vigilandum, animoque excubandum
ne intremus in tentationem? An non Apo- Matth.
stolis suis edixit certum esse dæmoniorum 17. 22.
genus quod nisi orationi ei que ieiunio con-
iunctæ non cædat? Quidquid capitibus Do-
minicæ precatōnis, orandi que formula no-
bis ab ipsomet tradita hæc ipsa tentationum
liberatio continetur tamquam orationis
fructus & promeritum? quando optimus
H h quis-

quisque viribus suis diffusus, Deique frenis ope exclamat. *Et ne nos inducas in tentationem: sed libera nos à malo.*

Et vt paulò altiùs rem repetamus: quid aliud quæso significatum olim iecore piscis à Tobia Angeli iussu exenterati, cuius excabatur fumo genus omne dæmoniorum, quàm hæc orationis in eos ipsos dæmones diuina quædam vis? Cuius quidem potentissimo, suauissimoq; optimiq; odoris vt pote incensi thuris fumo (vt est apud Dauidem) eos sæpe fugatos, luculentam fidem facit sacra ac diuina historia. Neque vero ab his discrepat Sanctorum sensus, quorum omnium atque adeò singulorum ea vnica constansq; vox est, orationis studiù ei imprimis colendum, qui se tum à dæmonum molestiis impugnationibusq; velit securum, tum eorum ipsorum machinis, dolis fraudibusq; superiorem.

1.3. vita
Patrum.

Quo in genere præclarum sanè est illud abbatis Ioannis apud Ruffinum (quod quidem de monacho ab eo dictum; cuiuslibet qui se saluum velit, est oprandum) Similis inquit debet esse monachus homini sedenti sub arbore, qui respiciens feras diuersas & serpentes ad se venientes, cum nò poterit illis resistere, ascendit in arborem vt euadat. Ita & monachus sedeat in cella sua, & respiciens prauas cogitationes venientes
super

super se, & cum non potuerit eis resistere, confugiat per orationem ad Dominum, & saluabitur. Hæc abbas Ioannes. Quod idem aliâ similitudine non minus aptâ, perspicuaque sic explicasse accepimus. Similis debet esse monachus (dicamus nos ad rem nostrâ quilibet Christo initiatus) homini habenti à sinistra ignem, & à dextera aquam: quoties enim succesus fuerit ignis tollit de aqua & extinguit illum. Sic oportet & illum facere omni hora, ut quodcumque cogitatio turpis succensa fuerit ab inimico, tunc aquâ orationis effundat, illamque extinguat.

Et sanè quotquot dæmoni bellum indigentes, ignea nequissimi illius tela extinxerunt, non id quidem aliâ ferè quàm orationis aquâ præstiterunt. Cuius rei tot testes existunt, quot Sancti in omni æuo, ordine, sexuque qui interiorem concupiscentiæ ignem, scenum illum quidem atque vsque ad perditionem deuorantem, omniaque virtutum eradicantem genimina, non aliâ vndâ, quàm cælesti hoc orationis rore cohibitum restinxerunt. Atque imprimis nobile est in hoc genere quod de Sancto Iosaphat Indiæ In eius vita. rege narrat Damascenus; Ad quem (inquit) cum præstanti forma delectæ puellæ parentis iussu inductæ essent, cæterisque eius ministris, famulatûque è palatio eiecto, eorum ipsæ munere fungerentur, atque obscœnis

Hh 2

gesti-

Eph. 6.
16.Iob. 31.
12.In eius
vita.

gestibus, sermonibus, complexuque ad nefaria sollicitarent: cumque ne deesset quidquam ad adolescentis mentem tot illecebris allecandam atque permouendam, Theodas quidam magus insignis, atque impostor ei spiritum fornicationis, qui & item aliis aliis nequiores secum assumpsit, immisisset, ut hi quidem intrus flammam excitarent, puella autem venustate sua, igni concepto extrius pabulum, fomitemque suppeditarent. Sed in irritum vniuersi cecidere eorum conatus, debilitati nimirum, atque fracti orationis virtute, lacrymarum fonte, ac profusione, pectoris tusione, gemituum valido clamore, quibus improbas illas cogitationes (ait Damascenus) non secus, ac fucos quosdam in fugam vertit. Surgens enim manus attollens, calentibus lacrymis, ac gemitibus Dei opem implorabat in hac fere verba. Omnipotens Domine, qui solus visibus polles, atque ad misericordiam pro-

Psal. 21. cliuis es, erue à dæmonis frameâ animam meam, & de manu canis vnicam meâ. Non

Psal. 34. supergaudeant mihi, qui oderunt me. Neque, nec corpus meum quod tibi castum exhibere promisi, probro & contumelia infici permittas. Vixque hanc orationem benierat, cum diuinam consolationem sibi copulatus aduenire sensit, cuius presentia improba cogitationes se illico subdixerunt.

Quod

Quod idem utique experti sunt, quotquot nefariis dæmonis suggestionibus, improbiſſimè que telis inuicta orationis arma oppoſuerunt: Vt non immeritò Sanctus Abraham ^{In eius vita.} ut de illo teſtatur Ephrem item Sanctus, dæmoni exprobrarit illum à Chriſtianiſ vinci facillimè, & quemadmodum deficit fumus à facie venti, ſic deficere illum à facie eorum. Vna ſiquidem (inquit) eorum oratio te perſequitur ac deturbar, quemadmodum puluis à vento inſectatus diſpergitur.

Atque ut idipſum penitiùs etiam perſpicias, intelligaſque, quàm tibi nulla omnino excuſatio in peccatis, cùm ſit in promptu tam efficax quàm facile ad ea remedium. Audi quid de ea ipſa re apud Athanaſium Magnus Antonius. Magna (inquit) dilectiſſimi aduerſum dæmones arma ſunt, vita ſincera, & intemerata ad Deum fides. Credite mihi experto, pertimeſcit ſatanas rectè viuentium vigilias, atque orationes. Rectè quidem (experto) ut enim idem teſtatur Athanaſius, armis orationum omnem ſatanæ proſternebat exercitum Antonius: & licet in tam immani ſolitudine ſolitariuſ degeret, quotidieque cum dæmonibus decertaret, nihil tamen ſibi ab illis, orationis ſcilicet munitus loricâ, metuebat.

Quid ad hæc tu qui vel minimo dæmonis flatu concuſſus non nutas modò, ſed &

Hb 3 tur-

turpiter concidis. Tu quem oportuit an-
 nosâ quæ percu firmiorem, omnique muro for-
 tiorum, atque adamante ipso validiorem esse,
 nullisque ne moueri quidem procellosis
 ventorum, tentationumque flatibus, quo-
 modo ita vel leuissimo auræ flatu minime-
 que suggestionem hostili, miserè es prostra-
 tus? Quomodo cecidisti de cælo lucifer, qui
 manè oriebaris? quomodo corruisti in ter-
 ram, qui olim vulnerabas gentes; quomodo
 ad infernum detractus in profundum laci-
 Verùm ubi antiqua species tua? ubi ubi or-
 natus atque decor pristinus? olim cum te
 nondum tentatio defecisset, Deoque adhe-
 resceres, omnis lapis pretiosus operimen-
 tum tuum: sardius, topazius, & iaspis, chry-
 solitus, & onix, & berillus, saphirus, & car-
 bunculus, & smaragdus, aurum opus decor-
 ris tui. At heu heu egressus est à filia Sion om-
 nis decor eius. Obscuratum est aurum,
 mutatus est color optimus, dispersi sunt la-
 pides sanctuarij in capite omnium platearum.
 Heu filij Sion inclyti, & amicti auro
 primo, reputati sunt in vasa testea opus ma-
 nuum figuli. Heu qui vescebantur volu-
 ptuosè interierunt in viis, qui nutriebantur
 in croceis, amplexati sunt stercora. Candidiores
 Nazaræi niue, nitidiores lacte, rubi-
 cūdiore ebore antiquo, saphiro pulchro-
 res. Denigrata est super carbones facies
 eorum,

Isaia
14.12.

Ezech.
28.13.

Thren.
1.6.
Thren.
4.1.

vers. 2.

vers. 5.

vers. 7.

vers. 8.

eorum, & non sunt cogniti in plateis: adhæsit cutis eorum ossibus, aruit & facta est quasi lignum.

Vnde dic, amabò, vnde tot tibi tuique similibus, spiritualia tum damna, tum turpitudine morumque scœditas? Vnde tot cœlestium iactura donorum, quæ quidem pretiosi lapides Tyri regis adumbrabant? An non ea dæmoni adscribenda, atque ad eò tibi, qui improbis eius, callidisque consiliis imprudens paruisti? qui te repertum inermem non modò vicit ac spoliavit, opibusque omnibus exuit: at necavit etiam, pœremis, iugulavit, æternæque morti æternum addixit? At vnde tanta tibi strages & calamitas? nonne ab oratione neglecta? ab ope diuina non implorata? Hanc quidem si efflagitaſſes, illam verò si adhibuiſſes nã super aspidem & basiliscum ambulasti, & cõcul-
Lucæ
10.19.
casses leonem & draconem, calcasses, inquam, super serpentes & scorpiones, & super omnem virtutem inimici. Contriuiſſes vtrique caput serpentis, iaceretque is modò inglorius, & imbellis sub pedibus tuis. Ita res habet, parum dico pro rei dignitate, victoriaeque gloria.

Dico iterum: forti armato (Christo scilicet duce & auspice, comiteque oratione) longè fortior vniuersa abstulisti arma eius
Lucæ
11.21.
in quibus confidebat, spoliaque eius distri-

Hh 4. buisses:

buiſſes: A quo quidem tu modo (ô indigniſſimus facinus!) turpiter debellatus, ei ipſi ſeruo ſeruis, viliffimi mancipij inſtar, à quo item

2. Tim. 2.26. captiuus teneris miſer ad faciendam eius voluntatem.

Atque vix aliam vllam tibi certo perſuadeas velim hiſce compeditibus, vinculiſq; expeditiſq; ſuppeterere rationem, quàm orationem. Ipſa eſt quæ ſoluit compeditos, ipſa quæ principi Apoſtolorum arctè concluſo ergaſtulo, ad hæc à quatuor quaternionibus militum ſtudioſè cuſtodito nõ carceris modo reſerauit fores, verum per multa etiã porro pergèti ab eo remouit offendicula, dum in tuto foret. Ipſa eſt quæ Ionam prophetam ceti abſorptum viſceribus, & tantum non mortuum libertati reſtituit. Ipſa eſt denique (quando eius generis infinita ſunt exempla) quæ Danieli prophætæ obturauit ora leonum, eumque ab iis intactum, carceris ſubterranei, quelaci anguſtiis, ſqualoreque liberauit. Cur igitur eam nõ adhibes ô miſer? An tibi forte non videris terro horridoq; clauſus ergaſtulo, arctiſſimiſq; preſſus pedes compeditibus non credo equidem. Si modò tibi vel minimum ſuper eſt ſenſus dolorum tuorum: ſi non te eſt traditus in reprobum ſenſum: ſi non te planè excæcauit malitia tua, vt videns non videas, & audiens non intelligas.

Si igitur ſentis adhuc mala tua, ſi te di-

ra diabolici famulatus catena premit, si te
 vincitum doles, peccatiq̄ue ferreis atque
 adeò adamantinis loris constrictū: in prom-
 ptu est remedium. Tantūm aperi os tuum
 & dilata illud. Clama in fortitudine vocis
 tuæ. Clama inquam cum propheta: Saluum ^{Pf. 68.1.}
 me fac Deus, quoniam intrauerunt aquæ
 vsque ad animam meā: Infixus sum in limo
 profundi, & non est substantia. Veni in alti-
 tudinem maris, & tempestas demersit me.
 Cōplaceat tibi Domine vt eruas me, Domi-
 ne ad adiuuandum me respice. Erue animā ^{Pfal. 39.}
 meam ex inferno inferiori, vt non pereat. ^{14.}
 Projice post tergum tuum omnia peccata ^{Pf. 85.13.}
 mea. Aperi mihi vincito carcerem, libera me ^{Isaiæ}
 de manu pessimorū, & de manibus quere- ^{38.17.}
 ntium animā meā. Ne quæso, ne tradas bestiis
 animam confitentem tibi, & animam pau-
 peris tui ne obliuiscaris in finem. Eripe me
 de luto vt non infigar: libera me ab his qui ^{Pfal. 68.}
 oderunt me, & de profundis aquarum. Non ^{15.}
 me demergat tempestas aquæ, neque ab-
 sorbeat me profundum, neque vrgeat super
 me puteus os suū. Exaudi me Domine, quo-
 niā benigna est misericordia tua, secundū
 multitudinem miserationum tuarum respi-
 ce in me. Et ne auertas faciem tuam à puero
 tuo, quoniam tribulor velociter exaudi me.
 Intende animæ meæ & libera eam, propter
 inimicos meos eripe me.

H h 5

Quid

Quid te prohibet scelerum licet pondere pressum has preces harumque confirmiles eiaculari, Dei que opem appellare: **Iob 5. 1.** Quin loqueris, & ad Sanctum aliquem conuerteris? Itane perire placet, cui tam est praesens remedium? Quis perit, vnumquam quod clamare renuisset? An est quidquam homini voce paratius? Est quidquam magis in eius potestate? Ergone morieris reticentiam? Peribis aeternum vocis usura tibi ipse denegata? Clama miser, clama, ora solve, Deum compella. Inuoca illum in die tribulationis, ne dubita, eruet te de domo carceris, animamque tuam de framea, & de manu canis vnicam tuam. Daemonis vires franget, vinculaque quibus te tenet colligatum confringet, omni que tentationis dissipata nube, priori te, atque adeo maiori restituet luci; nimirum vniuersa haec aliaque his praestantiora praestabit oratio.

At non sum, inquires, de iis qui grauioribus tenentur irretiti flagitiis, vt mihi sit necesse Deum precari ab us vt me extricet atque expediat. Credo, & gaudeo te in iis esse, qui quamquam in saeculo aetatem degant, at nihil minus quam quae saeculi sunt cogitant. Scio equidem quamplurimos reperiri, qui in hac etiam morum corruptela, & vniuerso mundo in maligno posito non curauerunt genua Baal: qui que custodierunt vesti-

vestimenta sua, nec inquinauerunt ea, ambulantesque cum Agno in albis quia digni ^{Apoc.} sunt. Sed num tibi propterea precationis ^{3.4.} negligendum studium? minimè gentium. Si iustus es (vt supra monuisse memini Augustinum) ora vt iustificeris adhuc, siquidè voluntas Dei est sanctificatio nostra vt eamus de virtute in virtutem: vt eorum quæ retto sunt obliiti, ad ea verò quæ priora sunt ^{Philipp.} extendentes nosmetipsos, ad destinatum ^{3.13.} persequamur, ad braviu[m] supernæ vocatiõis Dei in Christo Iesu.

Si iustus es, ora iterum atque iterum, vt in accepta inchoatâque iustitia perseueres in finem. Quod quidem cuiuslibet assiduis votis, supplicibusque & continentibus precibus à Deo efflagitandum est. Inexplorata enim est incertâque sua cuiusque perseuerantia. Quis namque scire possit num de iis sit, quos meminit Christus dum ait: Oves meæ ^{IOAN.} vocem meam audiunt, & ego cognosco eas, ^{10.27.} & sequuntur me, & (quod caput est) ego vitam æternam do eis, & non peribunt in æternum, & non rapiet eas quisquam de manu mea? Nemo sanè nisi diuino doctus oraculo exploratam habet suam in bono perseuerantiam; ignoratque an sibi quidem olim aptabitur illud Ioannis: Ex nobis prodierunt, sed non erant ex nobis. Licet sancti (ait Augustinus) de suæ perseuerantiæ præ-

1. Epist.

2. 19.

L. II. ciuit. c. 12

præ-

lib. 2.
de voca-
tione
gen. iij
c. vii.

præmio certi sint, de ipsa tamen perseverantia sua reperiuntur incerti: quis enim scit quod in finem perseveraturus sit, nisi revelatione ab illo fiat certus, qui de hac re iusto, latentique iudicio non omnes instruit, sed neminem fallit? In eandem sententiam Sanctus Prosper, cuius quidem rei hanc assignat causam, ut perseverantem (inquit) humilitatem, utilis metus seruet, & qui stat, videat ne cadat.

Cum igitur ignoret quisque (Deo iustus ob causas sic statuyente) sit necne in finem perseveraturus, quid aliud superest quam ut id à Deo armatis frequentibusque precibus per infinita Christi Domini promerita contendamus? Si enim ipsemet Christus de Apostolorum salute sollicitus pro iis in hunc modum Patrem precatur. *Pater sancte serua eos in nomine tuo quos dedisti mihi. Non rogo ut tollas eos de mundo, sed ut serues eos à malo.* Si idem Petrum compellans, *Ecce, inquit, Simon satanas expetiuit vos, ut cribaret sicut triticum: ego autem rogavi pro te, ut non deficiat fides tua.* Si ipsos Apostolos ad orationis vltimam cohortatus est, ut pro se orarent ipsi, ne malis cederent, aduersisque quæ quidem gravia imminebant conciderent; quid dormitis (inquiens) surgite, orate, ne intretis in tentationem: si hæc inquam sic habent, quid igitur miserrimo cuique atque infirmi-
tatem

tum ab Apostolica tum Sanctimoniâ, tum animi fortitudine distanti præstandum est? Quanto animi sensu & contentione ad eundem Deum, ut vniuersis viæ quæ quidem ad cælum ducit amotus offendiculis, securus eò tandem aspiret ac pertingat?

Et sanè optimus quisque in eo totus est. Neque verò Dominicæ orationi, quam ex Dei præscripto recitat frequenter, aliud ferè propositum est, quàm perseuerantiæ postulatio. Quid enim aliud innuunt, quid sibi hæ volunt petitiones. Sanctificetur nomen tuum, Adueniat regnum tuum, fiat voluntas tua, Et ne nos inducas in tentationem, & postrema illa, Sed libera nos à malo: quàm (ut ait Cyprianus) ut in eo quod esse cœpimus perseueremus? Cùm enim, (ut præclare etiam Augustinus) Dei nomen per lauacrum regenerationis sit sanctificatum in nobis, quare id ipsum quotidie à fidelibus poscitur, nisi ut in eo quod factum est in nobis, perseueretur à nobis?

Neque verò ea tantùm causa, tibi ut perseueres supplicandum, quod utrum id necne à te sit præstandum ignores, sed ex alio item fonte manat hæc orandi necessitas. Quod perseuerantiæ donum tanti sit, tantæq; excellentiæ, ut licet diuinam gratiam bonis factis, amicitiamque promereri possis, atque adeò immortalem gloriam; perseue-

ran-

Serm. 6.
in orat.
Dominicam.

De correptione & gratia c. 6.

494 DE ORAT. IACVLATOR.
rantiam non possis. Ipsa quippe est supra-
omne meritum, opus omne, & quantum-
cumque arduum officium infra illam est.
Nimirum pender ipsa à diuina motione,
quæ principium est omnis meriti, princi-
pium autem meriti (ex recepta Theologo-
rum doctrinâ) non cadit sub meritum.

Neque verò id existimandum est, homi-
ni iusto vt in accepta primum gratia ad exitum vsque perseueret, ipsam sufficere gratiam, sine nouis auxilijs, quibus porò excitetur roboreturque vitandis peccatis, id enim asserere hæresis est Pelagij teste Hieronymo & Augustino, certissimaque fide tenendum est, etiam iusto cuique vt longiore tempore in finem perseueret, tentationibusque superet, atque magis arduis Dei præceptionibus pareat, actualia ei insuper (vt loquuntur) auxilia, iterum, atque iterum, ac tertium, sapiusque collata omnino esse necessaria: nec diutius gratiam constanter habiturum, nisi diuinis excitetur atque erigatur inspirationibus ab eo, cuius est (vt loquitur Tridentinum) eum qui stat statuere vt perseueranter stet, & eum qui cadit restituere. Quæ quidem tum inspirationes, tum auxilia, si ea præstantia sint, affluentque, & peculiaris cuiusdam efficacitatis sint ad perseuerandum, sanè non omnibus præstò sunt, sed ea nonnullis tantùm diuina bonitas

Dialogo
contra
Pelagia-
nos hæ-
resi 88.

Sess. 6.
c. 13.

tas

tas pro suo arbitrio impertit: vt mirum non sit si tot tamque vehementes à sanctis à Di-
 uo maxime Augustino adhibeantur cohor-
 tationes, quibus persuadeat, enixe cuique
 summoque animi conatu istud perseveran-
 tiae in finem donum postulandum.

1. de bo-
 no per-
 seuerā-
 tiz.

Si verò sermo sit de sufficientibus ad per-
 seuerandum tantum, & non admodum il-
 lustribus insolentibusque adiuuentis, ne ea
 quidem obtinebit quis, nisi ea ipsa studiosè
 diligenterque postulet: quibus cum sua cul-
 pa vitioque careat, constanter facere, perse-
 uerareque non possit. Et sanè ea quamplu-
 rimis vel ob id denegantur, quia vel non pe-
 tunt, vel non rectè, & instanter petunt, quò
 etiam sit vt iis non potiantur, consentaneè
 illi Sancti Iacobi. *Petitis & non accipitis, ed c. 4.*
quòd malè petatis. Ex his conficitur summa
 orationis necessitas, vt ea sibi comparet quis-
 que adiuuenta, quibus fretus fultusque vi-
 tam suam læto fine optatòque concludat.
 Deus enim (quantum quidem in illo est) om-
 nibus omnino paratus est ea conferre. Vt
 enim rectè & doctè Augustinus, Dominus
 noster Iesus Christus inter nos petitor, cum
 Patre dator, non vtique nos hortaretur vt
 peteremus nisi dare vellet. Erubescat itaque
 humana pigritia, plus vult ille dare, quam
 nos accipere. Et quamquam vt præclare
 idem Augustinus potuissent diuinâ munifi-
 centiâ

Ser. 29.
 de ver-
 bis Do-
 mini.

c. 7. de
dono
perfe-
uerantia.

centiâ etiam non orantibus dari ea auxilia, perseverantiâque donum: sed oratione nostrâ (inquit) voluit nos admonere à quo accipiamus hæc beneficia. Hactenus Augustinus.

1. 3. de
Iustifi-
catione
c. 13.

Atque ut tibi magis explorata sit non orationis modò necessitas ad perseveradum, verùm etiam quàm ea frequenter in omni vita sit adhibenda, subiiciam grauiſſima verba Cardinalis Bellarmini. Credendum inquit est quia accipiemus quæ petimus (iuxta illud Marci II. quidquid orantes petitis, credite, quia accipietis & fiet vobis) si bona petamus, & si expedit nobis, non absolute. Porro perseverantiæ donum planè expedit nobis, sed non benè petit, qui non assidue petit. Non enim perseverantia res est eiusmodi, quæ vno die peti & accipi possit: Sed quotidie petenda est, ut quotidie detur, & sic tandem fiat ut in finem vsque perseveremus. Hæc Bellarminus.

Quæ quidem quàm vellem iis cognita qui Dei sui que ipsorum, atque orationis obliuione capti tam sunt ab eius vsu alieni, ut vix eam octauoquoque die idque oscitanter vsurpent. Quanti proh dolor existunt mortales, qui humanis per hebdomadam negotiis immerſi, ac penè obruti, numquam inde nisi ea actâ nouaque ineunte caput eleferunt, numquam Deo bonorum omnium largi-

largitori munificentissimo, ritè supplicant, nisi quando iis ex Ecclesiæ præscripto ad Missæ Sacrificium est adeundum. Quo quidem tempore quanta sit eorum in orando somnolentia socordiæque, quanta animi colligendi incuria, quam dissipata mens, quam vagi errantelque oculi: quam denique in eos quadret illud prophetæ, Populus hic labiis me honorat, cor autem eorum longè est à me; procliuius est utique cogitatione quam oratione persequi.

Ita bene longi solidique illius abeunt dies, qualibet sui parte oratione vacui: non eos sol oriens, non meridianus, non denique occidens orantes conspicit: abiectos nimirum vel ad vitæ sequendas voluptates, vel intentos opibus suis, copiisque, ac rei famulari omni ratione per fas perque nefas exaggerandæ, ut numquam alia animum subeat cogitatio, hacque vnâ ita teneantur, ut ea aliam omnem excludat & quasi absorbeat. Itaque videas eos manè è strato exilire pecudum instar, vixque signo crucis munitos nullâ omnino actione gratiarum pro nocturna quiete præmissa, accingere se ad opus, eique totum diem insistere constanter, Dei planè immemores; quasi vero non penderet ab eo eorum vita omnis atque industria; quasi vero à se ipsi haberent omnia, neque eius ope vlla in re egerent, omniâ-

li que

que illis salua forent, illis denique comper-
ta sua esset perseuerantia ac fœlicitas.

Philipp.
2.12.

Quæ, malum, est ista insania? optimi qui-
que cū metu & tremore multaque oratione
salutem suam operantur, quia Deus est qui
operatur in nobis velle & perficere pro bo-
na voluntate, columnæque cœli contremi-
scunt ne non satis constanter faciant, licet
ad id ipsum exorandum continenter Deo
supplicent: Tu omnia tibi salua fore con-
fidis, nec de perseuerantia magnoperè an-
geris, qui nec eam à Deo postulas, quod si
postulas, id quidem facis turpibus flagitiis
inquinatissimus, è quorum cœno vix emer-
gis vmquam. Et adhuc confidis te saluum
fore? Toto quidem erras tu cœlo, nisi tibi
fortè alia quæpiam sit salutis & perseueran-
tiæ ratio (quam nobis quæso edicas, vt &
nos minore operâ saluemur) verùm cum ne-
que sit alia, neque verò esse possit vlla, hanc
que non infeas tu, quippe qui aut rarissime,
aut numquam, aut non vt decet Deo sup-
plices, consequitur quidem certè te perseue-
rantia dono cariturum, ac quod inde existit,
æternùm periturum.

Neque verò mihi occurras, tibi orare pa-
rato otium deesse, cogique te tum negotio-
rum multitudine ac varietate, tū temporis
angustiis neglectâ oratione rem tuam age-
re. Quasi verò nō salutis ratio cæteris omni-
bus

bus præponderet? Quasi verò tibi quid profuerit vniuersum mundum esse lucratum, anima verò tuæ detrimentum passum? Quasi verò liceat tibi reperire quam des commutationem pro anima tua? Vt omittam principes viros quos suprà memini, Dauidem, Carolum V. cæterosque quamquam imperio administrando occupatissimos, orandi tamen extitisse etiam studiosissimos.

Neque verò si ita (vt dicis) negotiosus es, à te quidem longiores exigo preces: vtaris licet iaculatoriis hisce breuioribus, earumque breuitatem crebritate compensa. Atque iis postula aliàs perseuerantiam in bono (si Deo quidem tum es acceptus) aliàs reditum in gratiam cum eo ipso, si es ei iniustus. Cùm autem in omni vita, in bonis, in aduersis adhibenda sit oratio, tum maximè in tentationibus, atque iis potissimum, quæ castitatis thesaurum, qualis demum ea sit (licet sit in coniugio) eripere moliuntur. Quoties tu quidem ignita hæc demonis tela incolumis eluisses, si in eum validè, hæc breuiorū orationū iacula intorsisses? Quantitatem ab æuo condito extiterunt, qui si demonis frangendis viribus ad orationis presidium perfugissent, ab eo prostrati non essent, neque modò arderent, æternūq; arsiuri essent? Millia certè millium, imò decies millies centena millia, id est, immensa dam-

natorum multitudo, neglectæ orationis pœnas iam soluit, persolutura numquam. O ter miseri, ô mortaliū omnium infelicitissimi, cur nō tentationum igni extinguendo, cælestem hunc orationis rorem adhibuistis? Quod si præstitum à vobis esset, non essetis modo ipsi æterni, inextinguibilisque ignis pabulum, neque hoc diuinæ sententiæ fulmine percussi: Ite maledicti in ignem

æternum.

Eorum tu malo edoctus tandem discere ô infœlix, discere tentatus orare, ne te patiaris Deus induci in tentationem. Clama, exalta in fortitudine vocem tuam ad eum qui te saluum facere potest à turbine, à tempestate, à morte. Num tam tibi vilis est tua salus, vt ei in tuto collocandæ vel vocis præsidium deneges? Ergone te simplex reticentiæ æternum damnabit? An non pretium operæ te facturum arbitraris, si vt anima tuæ securitati consulas, eamque perpetuis subtrahas, Deoque coëuis suppliciiis, iterum atque iterum aperias fauces ad opem inclamandam? Quid hoc facilius? Quid autem magis in promptu? Quid magis in hominis potestate quàm sermo; quàm oratio, quàm suæ cuique vocis vsus? Atque hæc re tantilla, tamque facili te, animamque tuam terribilissimâ seruitute, acerbissimisque pœnis ereptam in libertatem asseris. Quid tibi te animaque tua cha-

rius

rius esse aut possit aut debeat? Quid toto licet orbe mente cogitationeque peragrato reperias quod ei conferri possit?

Est ea, mihi crede, omni re præstantior, pretio omni superior, æstimatione omni potior. Vniuersa ei cedunt tum dignitate tum utilitate, tum vsu. Nō dabitur aurum obryzum pro ea, nec appenderetur argentum in commutatione eius. Non conferetur tinctis India coloribus, nec lapidi sardonicho pretiosissimo vel sapphiro. Non adæquabitur ei aurum vel vitrum, nec commutabuntur pro ea vasa auri. Excelsa & eminentia non memorabuntur comparatione eius. Non adæquabitur ei topazius de Æthiopia, nec tinctura mundiissimæ componetur.

Quisquiliæ sunt vniuersa hæc, resq; nihili, flocci, nauci que facienda, infinitum que dissident ab immensa animæ tuæ tum excellentia, tum præstantia, quam vt saluam velis, te oro atque obtestor per amorem, cultum, obseruantiamque à te Deo optimo, maximo, ob innumera eius in te immeritū licet, merita: per Christi sanguinem tibi in ara crucis effusum, perque immanissimam eius mortem pro te in ipso ætatis suæ flore obitam. Si his nihil moueris, oro te atque obtestor per salutem tuam, atque per salutem illius ipsius animæ tuæ, vt eius saluti bonoque consulas.

Eamne ô hominum omnium miserrime
 detrudi fines in tenebras exteriores, vbi ni-
 hil nisi fletus & stridor dentiû: vbi ad sum-
 mum calorem transitur ab aquis riuû: Vbi
 ignis & sulphur, & spiritus procellarum pars
 calicis miserorum, vbi stagnum ardens igne
 & sulphure, quod est mors secunda? Vbi de-
 nique congregabuntur omnes congregatio-
 ne vnus fascis in lacum, & claudentur ibi in
 carcere, & post multos dies visitabuntur: id
 est phrasi scripturæ vsitata, post innumeras
 annorum myriades, infinitasque seculorum
 reuolutiones punientur adhuc, torquebun-
 tur adhuc, ardebunt adhuc: neque verò
 quidquam aliud tantæ dolorum acerbitati
 finem imponet quàm ipsa æternitas, quæ ta-
 men & ipsa cùm finem nesciat, finem vtique
 imponere non possit?

Si te vel sola simplèxque tot & tantorum
 cogitatio malorum percellit: occurre igitur,
 mi frater, occurre illis. Fac tibi si sapias tan-
 tis malis medicinam, ne expecta dum ma-
 lum diuturnitate firmatum omnem respuat
 curationem. Ora, clama, gеме, dum ora-
 tio, clamor, gemitusque profunt. Erit erit
 tempus. (Vtinam sim augur mendax, vti-
 nam sim vir non habens spiritum, & men-
 dacium potius loquerer.) Erit, inquam, tem-
 pus cùm supplicabis cùm in clamabis, respō-
 debiturque tibi. Quid clamas super contri-
 tione

Michæ
 2.11.

Hierem.
 30.12.15

tione tua? Insanabilis est dolor tuus. Insanabilis fractura tua, pessima plaga tua. Curationum utilitas non est tibi. Plaga enim inimici percussi te castigatione crudeli. Propter multitudinem iniquitates tuæ, dura facta sunt peccata tua.

Quòd si clamare porrò pergas vsurpatâ ^{Iob 30.}
illâ Iobi querimoniâ, clamo ad te, & non ^{20.21.}
exaudis me, sto & non respicis. Mutatus es
mihi in crudelem, & in duritia manus tuæ
aduersaris mihi. Hoc quidem referes re-
sponsi. Vocavi & ego te, & renuisti. ^{Prou. 1.}
Extendi manum meam, & non fuit qui aspiceret. ^{24.}
Despexisti omne consilium meum, & increpationes meas neglexisti. Ego quoque in interitu tuo ridebo & subsannabo, cum tibi id quod timebas aduenerit. Cùm irruerit repentina calamitas, & interitus quasi tempestas ingruerit, quando venerit super te tribulatio & angustia. Tunc inuocabis me & non exaudiam, mane consurges, & non inuenies me, eò quòd exosam habueris disciplinam, & timorem Domini non suscepisti, nec acquieueris consilio meo, & detraheris vniuersæ correptioni meæ.

O acerbum responsum! ô verbum asperum, quo omnis subtrahitur miseris consolatio! quo de eorum salute conclamatum significatur, quo spe omni adiumenti sublata, aliud nihil iis superest, quàm desperatio,

Ii 4 quàm

quàm rabies (uædam canina, quàm feritas quâ se ipsi belluis ipsis immaniores lacerent, dilanient, violent, quaque membra sua aduersis dentibus impetant, atque conficiant, fiatque illud quod est apud Dauidem. Peccator videbit & irascetur, dentibus suis fremet & tabescet, desiderium peccatorum peribit.

Hæc est pars, hæc fors, hæc merces, hæc portio miserorum, eorumque qui ab humani generis hoste ad desertionem sollicitati, illicò nulla aut exigua resistentia nihil aut per exiguum reluctati Dei sui signis castrisque desertis, ignauè se ei dederunt: cum tamen diuinâ ope vel signo tantùm, solaque cogitatione, breuiculaque iaculatoria oratione inclamata, eius conatus, dolos, machinas omnes, vim, fallaciàmque vniuersam irritam, nullàmque reddidissent.

Itâne ô miseri vos perire iuuat? Itâne æternùm cruciari delectat? doloribusque confici? nec confici tamen: igne consumi? nec consumi, quando vermis vester non moritur, & ignis vester non extinguitur? Tu quidem si me, atque adeò Deum momentem audies, si te immanium intolerabiliumque cruciatuum æternitati subtrahere voles cùm primum vel eminus tenuissima tentantis dæmonis deprehendes vestigia, illicò ad orationis arcem perfugies, atque
adeò

adeo conuolabis. Domine vim patior (in ^{Pfal. 33.}
 quies) responde pro me, Deus in nomine ^{1.}
 tuo saluum me fac, & in virtute tua iudica
 me. Quoniam alieni insurrexerunt aduer-
 sum me, & fortes quaerunt animam mea. ^{Pfal. 69.}
 Deus in adiutorium meum intende, Domi-
 ne ad adiuuandum me festina. Confundan-
 tur & reuereantur qui quaerunt animam
 meam. Disperge illos in virtute tua, & de-
 pone eos protector noster Domine. Deus
 meus pone illos vt rotam, & sicut stipulam
 ante faciem venti. Sicut ignis qui comburit ^{Pfal. 82.}
 syluam, & sicut flamma comburens mon- ^{14.}
 tes. Ita persequeris illos in tempestate tua:
 & in ira tua turbabis eos.

His consimilibusque vocibus interpel-
 latus ne dubita, aderit propitius Deus.
 Exurget ipse & dissipabuntur inimici eius,
 & fugient qui oderunt eum a facie eius. Sic-
 ut deficit fumus deficient & peribunt pec-
 catores a facie Dei. Tu vero victoriam laetus,
 prostratisque hostibus mire securus gau-
 dens gaudebis in Domino, & exultabis in
 Deo Iesu tuo, qui docuit manus tuas ad pre-
 lium, & digitos tuos ad bellum. Qui induit
 te virtute ex alto. Qui posuit animam tuam
 ad vitam, & non dedit commoueri pedes
 tuos.

Equidem tibi eam mentem imprimis a
 Deo petam, atque vt eam ipsam tibi diuina

bonitas impertiat precibus qualibus qualibus, pro virili contendere non desistam, quò & tuæ salutem consulam (quam christiana sanè charitas à me alienam esse non patitur) & per me immeritum licet, aliqua diuinæ gloriæ accessio fiat præstante Domino nostro Iesu Christo, cui cum Patre & Spiritu Sancto sit ab omni creatura benedictio, & claritas, & sapientia, & gratiarum actio, honor, virtus & fortitudo in sæcula sæculorum. Amen.

Apoc. 7.
12.

CAPVT X.

Epilogus ad Ecclesiasticos.

MINVS vt spero equidem mihi negotij atque operæ in orationis persuadendo studio tecum erit quisquis es sacris initiatus, Sanctuarioque curando depuratus, cuiusq; cum tribu Leuitica portio est Deus, & Dominus pars hæreditatis tuæ. Atque vt hæc ipsa horumque similia facilius animo complectare, frequentiusque menti recurrant, ea tibi paulò fufius ex Sanctorum Patrum sensu scriptisque censui proponenda. Ac primùm quidem quàm deceret precationi insistere clericos luculenter ostendit Beatus Syluester Pontifex, tui Sabbati & Dominicæ dumtaxat diei nomine retento,

In eius
vita.

reli-